

**ДИРЕКЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО
ВАЗДУХОПЛОВСТВО
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

571

На основу члана 14. став (1) Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 39/09 и 25/18), вршилац дужности генералног директора Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

**ПРАВИЛНИК
О УСЛОВИМА ЗА ИЗВОЂЕЊЕ ЛЕТАЧКИХ
ОПЕРАЦИЈА ДРОНОВИМА**

ОПШТИ ДИО

Члан 1.

Предмет

Овим правилником се прописују општи, технички и оперативни захтјеви за оператора ваздухопловних модела и ваздухоплова на даљинско управљање или ваздухопловног система на даљинско управљање (даље у тексту: дрoнови), а ради извођења летачких операција.

Члан 2.

Подручје примјене

- (1) Одредбе овог правилника примјењују се на дрoнове чија је максимална маса при полијетању мања или једнака 25 kg.
- (2) Одредбе овог правилника се не примјењују на дрoнове који се користе за потребе државних органа (војска, полиција, служба трагања и спасавања, царина, безбједносно-обавјештајне службе и слично), осим у дијелу уписа у евиденцију.
- (3) Одредбе овог правилника се не примјењују на дрoнове чија је максимална маса при полијетању мања или једнака 0.248 kg, као и на летеће дрoнова унутар затворених објеката.

Члан 3.

Појмови и скраћенице

- (1) Појмови који се употребљавају у овом правилнику имају следеће значење:
 - a) Ваздухоплов на даљинско управљање - је сваки ваздухоплов без посаде, којим се врше операције и контролисани лет или је израђен да врши аутономни лет уз помоћ даљинског управљача;
 - b) Ваздухопловни систем на даљинско управљање - систем који је намијењен за извођење летова ваздухопловом без пилота, а којим се управља и извршава контролисани лет од стране рачунара који се налази у ваздухоплову или уз помоћ даљинског управљача на земљи. Систем се састоји од ваздухоплова на даљинско управљање и других компоненти које су неопходне за извршавање контролисаног лета од стране једне или више особа;
 - c) Опрема за даљинско управљање дрoном - представља било који инструмент, опрему, механизам, уређај, прибор, софтвер или додатну опрему која је неопходна за безбједно вршење операција дрoном;
 - d) Ваздухопловни модел - представља ваздухоплов на даљинско управљање или систем ваздухоплова на даљинско управљање чија маса на полијетању није већа од 25 kg, не рачунајућу гориво за лет, а на који се не примјењују одредбе Чикашке конвенције, и који је израђен самоградњом;

- e) Дрон - је општи термин за било који ваздухоплов на даљинско управљање или систем ваздухоплова на даљинско управљање;
- g) Географска ограничења - значи ниво ограничења ваздушног простора који је дефинисан кроз базу података електронских карата или је објављен од стране надлежних тијела;
- h) Функција просторног обавјештавања (geo-awareness) - представља функцију која упозорава оператора дрoна на потенцијално кршење ограничења у ваздушном простору и обезбјеђује довољно информација, као и одговарајуће упозорење како би оператор дрoна предузео одређене активности у циљу спречавања нарушавања ограничења која су дефинисана у ваздушном простору;
- i) Геофенсинг - представља аутоматску функцију за ограничење приступа дрoна у зонама ваздушног простора или простора који је обезбијеђен као географско ограничење засновано на позицији дрoна и навигационим подацима;
- j) Власник дрoна - значи било које физичко или правно лице које се уписује у евиденцију дрoна као власник дрoна;
- k) Оператор дрoна - физичко лице које безбједно извршава контролисани лет дрoном;
- l) Аутономни лет - представља лет дрoном током којег оператор дрoна унапријед задаје путању лета или нема могућност да путем даљинског управљача контролише летење;
- m) Насељено мјесто - је било која зона у граду, мјесту или насељу која се користи за становање, комерцијалне или рекреативне сврхе;
- n) Јединица за управљање ваздушним простором (АМС) - Јединица задужена за оперативно управљање ваздушним простором (ниво 2), односно предтактички ниво;
- o) Лет у видном пољу - подразумева да се мора одржавати визуелни контакт са дрoном током трајања лета. То значи да није дозвољено летење дрoна унутар облака или магле, као и иза дрвећа, зграда или других препрека. Током лета дрoна у видном пољу није дозвољена употреба средстава за повећање (побољшање) видљивости, као што су двогледи, телескопи или објективи, изузев наочала и сунчаних наочала;
- p) Видно поље - подразумева линију видљивости до 120 m вертикалне видљивости и до 500 m хоризонталне видљивости, у зависности од величине дрoна;
- г) Маса на полијетању - представља укупну масу ваздухоплова на даљинско управљање непосредно прије полијетања;
- s) Скуп људи - представља људе који су се окупили на предвиђеном простору, а у сврху присуствовања или учествовања у организованом догађају (концерти, демонстрације, прославе, свадбе, спортски и рекреативни центри и сл.).
- t) Висина лета - представља висину на којој дрoн лети мјерено у односу на терен изнад ког лети (AGL);
- у) Техничка документација - подразумева документ који издаје произвођач дрoна, а који садржи техничке спецификације дрoна, као што су: маса, брзина лета, висина лета, аутономија лета, димензије дрoна, оперативна ограничења и др;

- v) Евиденција дрона - потврда о извршеном упису дрона у евиденцију;
 - z) Потврда о познавању ваздухопловних прописа за оператора дрона - документ којим оператор дрона доказује да је успешно положио испит;
 - aa) Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине (Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation) - надлежна ваздухопловна власт Босне и Херцеговине;
 - bb) Пружалац услуга ваздушне пловидбе - било које правно или физичко лице које пружа услуге ваздушне пловидбе за општи ваздушни саобраћај, укључујући и организацију која је поднијела захтјев за добијање сертификата за пружање тих услуга;
 - cc) Некомерцијалне операције - летење дроном за сопствене потребе и рекреативно;
 - dd) Комерцијалне операције - летење дроном у сврху снимања (видео или фотографисање) из ваздуха за потребе других или коришћења материјала у комерцијалне или рекламне сврхе;
 - ee) Извођење радова из ваздуха дроном - летење дроном у сврху извођења радова из ваздуха дроном (аеро-фото снимање, термовизијско снимање, истраживачки летови, испитивање из ваздуха и сл.) за сопствене потребе или накнаду;
 - ff) Лет дрона - обухвата вријеме од припреме за лет дроном, летење дрона и завршетка лета дрона;
 - gg) Затворени објекат - представља објекат са кровом и спољним зидовима, као самостална цјелина или било који други објекат (дјелимично или потпуно под земљом) који као цјелина пружа заштиту од временских и спољашњих утицаја;
 - hh) Аеродром - дефинисани простор на копну или води (укључујући зграде, инсталације и опрему) намијењен, у цјелости или дјелимично, за долазак, одлазак и кретање ваздухоплова по тлу;
 - ii) Летилиште - је одређени простор на земљи (укључујући објекте, опрему и инсталације) намијењен за полијетање, слијетање, кретање по земљи и смјештај летјелица, опреме и особља ради спровођења спортских, привредних и других ваздухопловних активности.
- (2) Скраћенице које се употребљавају у овом правилника имају следеће значење:
- a) AGL (Above Ground Level) - Висина изнад терена;
 - b) BHDCА (Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation) - Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине;
 - c) CTR (Control Zone) - Контролисана зона;
 - d) EASA (European Aviation Safety Agency) - Европска агенција за безбједност ваздушне пловидбе;
 - e) AMC (Airspace Management Cell) - Јединица за управљање ваздушним простором.

Члан 4.

Категорије операција

Категорије операција дроном су:

1. Некомерцијалне операције;
2. Комерцијалне операције;
3. Извођење радова из ваздуха.

Члан 5.

Категорије дрона

- (1) Категоризација дрона се врши на основу максималне масе при полијетању дрона и подијелени су у следеће категорије:
 - a) Категорија А1 - дрон чија је максимална маса на полијетању већа од 0.248 kg, а мања или је једнака од 1 kg;
 - b) Категорија А2 - дрон чија је максимална маса на полијетању већа од 1 kg, а мања или је једнака од 2 kg;
 - c) Категорија А3 - дрон чија је максимална маса на полијетању већа од 2 kg, а мања или је једнака од 5 kg;
 - d) Категорија А4 - дрон чија је максимална маса на полијетању већа од 5 kg, а мања или једнака од 25 kg.
- (2) Подаци из става (1) односе се на укупну масу дрона са опремом коју носи, непосредно прије полијетања.

НЕКОМЕРЦИЈАЛНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

Члан 6.

Зоне операција и оперативна ограничења

- (1) Некомерцијално летење дроном је дозвољено само дању и унутар видног поља оператора дрона.
- (2) У некомерцијалном летењу, летење дроном није дозвољено:
 - a) изнад људи, животиња, објеката, возила, пловила, путева, железничких пруга, водених путева, далековада или других ваздухоплова на даљинско управљање на хоризонталној удаљености мањој од 30 m;
 - b) изнад скупа људи на хоризонталној удаљености мањој од 50 m;
 - c) изнад индустријских зона, амбасада, објеката државних служби и институција, као и других објеката који су од јавног значаја на хоризонталној удаљености мањој од 500 m;
 - d) унутар аеродромске зоне или зоне CTR, у зависности шта је веће, као ни унутар прилазне и одлетне равни;
 - e) унутар зоне летишта; и
 - f) унутар зоне која је дефинисана за ваздухопловне приредбе.
- (3) Максимална дозвољена висина летења дрона је до 30 m AGL.
- (4) Изузето од става (2) тачка д), летење дроном се може одвијати на удаљености дроном најмање 1.5 km од аеродрома, а максимална дозвољена висина летења дрона је до 30 m AGL, уз обавезну резервацију простора код Јединице за управљање ваздушним простором.
- (5) Изузето од става (2) тачка е) овог члана, летови се могу обављати само уз претходно одобрење оператора летишта.
- (6) Изузето од става (2) тачка ф) овог члана, летови се могу обављати само уз претходно писану сагласност руководиоца ваздухопловне приредбе.
- (7) Оператор дрона мора да буде упознат са оперативним ограничењима која су дефинисана у техничкој документацији и да се придржава истих.
- (8) Прије почетка лета оператор дрона мора бити усклађен и са Прилогом 1 овог правилника.

Члан 7.

Забрањене зоне летења и забрањене операције

- (1) При некомерцијалном летењу дрона није дозвољено:
 - a) вуча и избацивање предмета;
 - b) распршивање и избацивање течности;
 - c) управљање дроном са или из објекта у покрету;
 - d) управљање истовремено са више дрона.
- (2) Није дозвољено некомерцијално летење дроном изнад војних објеката и војних зона, као и на хоризонталној удаљености мањој од 500 m.
- (3) Није дозвољено некомерцијално летење дроном са терена унутар појаса заштитног подручја, а који се налази унутар 300 m од граничне линије у дубини територије БиХ.

КОМЕРЦИЈАЛНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

Члан 8.

Зоне операција и оперативна ограничења

- (1) Комерцијално летење дроном се врши само дању, унутар видног поља, при чему оператор дрона мора бити упознат са околином у којој лети, обезбиједити превиђено мјесто за слијетање и исто видљиво обиљежити (у случају аутономног слијетања). Уколико се операције дроном врше изван видног поља, хоризонтално растојање не смије бити веће од 1000 m.
- (2) Власник дрона мора Дирекцији за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине (BHDSA) поднијети захтјев за упис дрона у евиденцију, посједовати важећу полису осигурања и поступати у складу са техничком документацијом, како у погледу операција, тако и у погледу одржавања.
- (3) За летење у ноћним условима дрон мора бити обиљежен свјетлосном сигнализацијом, летење дроном се врши искључиво унутар видног поља, а предвиђено мјесто за слијетање мора бити у непосредној близини оператора дрона (у случају аутономног слијетања) и максимална висина није већа од 30 m AGL. Није дозвољено летење изнад групе људи, објеката од значаја и слично.
- (4) У овој категорији операција није дозвољено летење дроном:
 - a) изнад људи, животиња, објеката, возила, пловила, путева, железничких пруга, водених путева, далеководна или других ваздухоплова на даљинско управљање, на хоризонталној удаљености мањој од 30 m, при чему оператор дрона не смије да наруши приватност, безбједност летења (Safety) и безбједност;
 - b) изнад скупа људи на хоризонталној удаљености мањој од 20 m;
 - c) изнад индустријских зона, амбасада, објеката државних служби и институција, као и других објеката који су од јавног значаја на хоризонталној удаљености мањој од 100 m;
 - d) унутар аеродромске зоне на удаљености мањој од 1.5 km од аеродрома или зоне CTR, само уз претходну сагласност надлежне контроле летења или Јединице за управљање ваздушним простором (AMC), при чему је оператор дрона обавезан да се придржава услова сагласности, док унутар прилазне и одлетне равни није дозвољено летење дроном без посебног одобрења BHDSA;
 - e) унутар зоне летишта; и
 - f) унутар зоне која је дефинисана за ваздухопловне приредбе.

- (5) Максимална дозвољена висина летења дрона је до 120 m AGL или највише до 50 m изнад препреке (зграда или други објекти), у зависности шта је веће.
- (6) Изузето од става (4) тачка е) овог члана, летење дроном се може обављати само уз претходно одобрење оператора летишта, при чему одобрење мора бити у писаној форми (документ, електронска пошта и сл.).
- (7) Изузето од става (4) тачка ф) овог члана, летење се може обављати само уз претходну сагласност руководиоца ваздухопловне приредбе.
- (8) Оператор дрона мора бити упознат са оперативним ограничењима која су дефинисана у техничкој документацији и да се придржава истих.
- (9) Прије почетка лета дроном, оператор дрона мора бити усклађен и са Прилогом 2 и 4 овог правилника, уколико је примјенимо.

Члан 9.

Забрањене зоне летења и забрањене операције

- (1) Током летења дрона није дозвољено:
 - a) вуча и избацивање предмета;
 - b) распршивање и избацивање течности;
 - c) управљање дроном са или из објекта у покрету;
 - d) управљање истовремено са више дрона.
- (2) Није дозвољено летење дроном изнад војних објеката и војних зона, као и на хоризонталној удаљености мањој од 500 m; летови дроном се могу обављати само уз претходно одобрење Министарства одбране.
- (3) Није дозвољено летење дроном са терена унутар појаса заштитног подручја, а који се налази унутар 300 m од граничне линије у дубини територије БиХ, уколико оператор дрона или власник дрона није прибавио претходну сагласност Граничне полиције БиХ.

Члан 10.

Одступања

- (1) У случају да оператор дрона, приликом летења дроном, због околине и околних препрека није у могућности да се придржава прописаних хоризонталних растојања, која су дефинисана чланом 8. став (4) тачка (а) и (б), може да лети дроном на мањем хоризонталном растојању, али не мањем од 5 m, при чему висина летења не смије бити већа од 20 m AGL.
- (2) Уколико оператор дрона намјерава да одступа од било ког другог оперативног ограничења које је наведено у члану 8. и 9. овог правилника, мора претходно да прибави посебно одобрење BHDSA.
- (3) Приликом подношења захтјева за оперативно одступање, власник дрона и/или оператор дрона мора да изврши процјену ризика и да предложи мјере за ублажавање ризика.

ИЗВОЂЕЊЕ РАДОВА ИЗ ВАЗДУХА

Члан 11.

Оперативна ограничења, зона операција и врста активности

- (1) Летење дроном у сврху извођења радова из ваздуха дроном може се изводити унутар видног поља или изван видног поља, без обзира на категорију дрона.
- (2) Радови из ваздуха дроном могу да се врше и на висинама које су преко 120 m AGL и на удаљености мањој од 1.5 km од аеродрома, али уз обавезну сагласност надлежне контроле летења или Јединице за управљање ваздушним простором (AMC) и одобрење BHDSA, без обзира да ли се летење дроном врши у контролисаном или неконтролисаним ваздушним простору.
- (3) Летење дроном се мора вршити у складу са приручником за извођења операција дроном, а који мора

- бити прописан од стране власника и/или оператора дрона.
- (4) Приручник за извођење операција дроном мора бити одобрен од стране ВНДСА, на основу којег ВНДСА издаје Оперативно одобрење за радове из ваздуха дроном.
 - (5) Оператор дрона мора посједовати Потврду о познавању ваздухопловних прописа за оператора дрона.
 - (6) У ове операције спадају:
 - I. Аеро-фотографско снимање;
 - II. Снимање термалним камерама;
 - III. Испитивање из ваздуха;
 - IV. Истраживачки летови; и
 - V. Друге сличне операције.
 - (7) Уколико оператор дрона није уједно и власник дрона, оператор дрона мора посједовати доказ да је именован од стране власника дрона за вршење операција.
 - (8) За летење у ноћним условима дрон мора бити обиљежен свјетлосном сигнализацијом, без обзира на категорију дрона.
 - (9) Оператор дрона, прије почетка извођења радова из ваздуха дроном, мора се ускладити са захтјевима садржаним у Прилогу 3 и 4 овог правилника.

Члан 12.

Летење у забрањеним зонама и забрањене операције

- (1) Током летења дрона није дозвољено:
 - (a) вуча и избацивање предмета, као и ношење предмета који нису саставни дио дрона, осим ако није одобрено Оперативним одобрењем;
 - (b) распршивање и избацивање течности, осим ако није одобрено Оперативним одобрењем;
 - (c) управљање дроном са или из објекта у покрету;
 - (d) управљање истовремено са више дрона.
- (2) Није дозвољено извођење радова из ваздуха дроном изнад војних објеката и војних зона; летови дроном се могу обављати само уз претходно одобрење Министарства одбране.
- (3) Летење дроном са терена унутар појаса заштитног подручја, а који се налази унутар 300 m од граничне линије у дубини територије БиХ, није дозвољено уколико оператор дрона или власник дрона није прибавио претходну сагласност Граничне полиције БиХ и Јединице за управљање ваздушним простором (АМС).
- (4) За све претходно наведено, поред сагласности и одобрења од стране заинтересованих страна, оператор дрона или власник дрона мора прибавити одобрење ВНДСА.

ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ОПЕРАТОРА ДРОНА

Члан 13.

Евиденција дрона

- (1) Власник дрона (физичко или правно лице), који има пребивалиште или је регистрован на територији БиХ, мора лично поднијети захтјев на прописаном обрасцу (Прилог 5 овог правилника) за упис у евиденцију дрона.
- (2) Сваком дрону који се упише у евиденцију, ВНДСА додјељује евиденцијску ознаку у облику и формату који је прописан од стране ВНДСА.
- (3) Оператор дрона и/или власник дрона је обавезан да о важним измјенама обавјести ВНДСА и поднесе нови захтјев из Прилога 5 овог правилника.
- (4) На сваке 3 (три) године власник дрона и/или оператор дрона је обавезан продужити упис у евиденцију, у противном се брише из евиденције;
- (5) Образац за упис дрона у евиденцију садржи сљедеће:

- a. Име и презиме власника (физичко лице) или пуни назив фирме (правно лице);
- b. Адреса власника и контакт подаци (телефон, електронска пошта и др.);
- c. Произвођач, произвођачка ознака и серијски број дрона;
- d. Категорија дрона;
- e. Категорија операција;
- f. Прилози (копија личне карте, увјерење о пребивалишту/боравишту на обрасцу ПБА-4 или за компанију ЈИБ, копија полисе осигурања, доказ о власништву над дроном).

Члан 14.

Обавезна документација

Оператор дрона код себе мора имати:

- a) упутство за употребу и техничку документацију;
- b) потврду о познавању прописа из цивилног ваздухопловства БиХ за оператора дрона;
- c) оригинал или овјерену копију полисе осигурања;
- d) потврду о упису у евиденцију дрона и
- e) овјерену изјаву да је оператор дрона овлаштен/именован од власника дрона за летење дроном, уколико оператор дрона није уједно и власник дрона.

Члан 15.

Потврда о познавању прописа из цивилног ваздухопловства БиХ за оператора дрона

- (1) Потврда о познавању прописа из цивилног ваздухопловства БиХ за оператора дрона стиче се полагањем испита провјером познавања сљедећих прописа:
 - Закон којим се уређује област ваздухопловства;
 - Пропис којим се уређују правила летења;
 - Пропис којим се уређују услови за извођење летачких операција дрона;
 - Пропис којим се уређује област надзора у цивилном ваздухопловству.
- (2) Поред питања из прописа, на тесту се може поставити питање из техничке документације у вези са оперативним ограничењима.
- (3) Испит спроводи ВНДСА, а оператор дрона поноси захтјев према ВНДСА на прописаном обрасцу.
- (4) Испит се сматра положеним уколико кандидат тачно одговори на 75% и више од укупног броја питања које добије на тесту, након чега ВНДСА издаје Потврду о познавању прописа из цивилног ваздухопловства за оператора дрона.

Члан 16.

Осигурање

Оператор дрона и/или власник дрона обавезно мора посједовати полису осигурања за дрон која покрива штету према трећим лицима на земљи на територији БиХ.

Члан 17.

Обавезе и одговорност оператора дрона и власника дрона

- (1) Оператор дрона:
 - a) је одговоран за безбједно летење дроном. Оператор дрона мора бити усклађен са захтјевима који су утврђени овим правилником и другим прописима, посебно оним који се односе на безбједност, приватност, заштиту података, материјалну одговорност и заштиту животне средине;
 - b) мора видљиво и одговарајуће означити мјесто полијетања и слијетања;
 - c) обавјештава надлежно тијело и било коју другу организацију, тј. државу у којој је уписан у

евиденцију и државу гдје се догодила несрећа, озбиљна незгода и догађај, како је дефинисано у Правилнику о истраживању несрећа и озбиљних инцидената ваздухоплова и Правилнику о обавезном извјештавању о догађајима, у најкраћем могућем року, али у сваком случају у року од 72 часа од тренутка када је оператор дрона и/или власник дрона идентификовао стање на које се односи извјештај.

- (2) Поред тога, оператор дрона мора:
- прије лета провјерити исправност дрона;
 - прикупити све потребне информације (метеоролошке, услове и карактеристике подручја и др.) које су неопходне за безбједно извршавање планираног лета;
 - обезбједити да све препреке буду безбједно надвишене током свих фаза лета, али не више од 50 m од препреке;
 - провјерити потребну документацију;
 - обезбједити да се летови дрона врше уз сагласност надлежне јединице контроле саобраћаја и/или Јединице за управљање ваздушним простором (АМС), као и додатно одобрење ВНДСА, уколико је потребно.
 - омогућити овлашћеном лицу или инспектору, у складу са Правилником о надзору у цивилном ваздухопловству, приступ свим потребним и траженим подацима, документима и другим информацијама.
- (3) Оператор/власник дрона мора да се придржава техничких захтјева и услова који су прописани од стране произвођача у погледу одржавања дрона, отклањања кварова и недостатака.
- (4) Оператору дрона није дозвољено да буде под утицајем алкохола или психоактивних супстанци, или у психо-физичком стању у којем није у могућности да управља дроном.

Члан 18.

Операције дроном које се врше у оквирима клуба моделара и удружења

- За летење дроном, које се врши у оквирима клуба моделара или удружења, примјењује се следеће:
- ВНДСА може издати оперативно одобрење клубу моделара или удружењу, без претходног доказивања усклађености, само на основу успостављених процедура, организационе структуре и система управљања које је прописао клуб моделара или удружење.
 - Оперативно одобрење, издато у складу са овим чланом, дефинише услове и ограничења, простор изнад кога се врши летење, као и одступања од захтјева из прилога овог правилника.
 - Ово одобрење важи само на територији БиХ на простору за које је одобрење издато.

Члан 19.

Страни оператор дрона

- Страни оператор дрона, који врши летење дроном у ваздушном простору БиХ, у зависности од категорије операција, и то за:
 - Некомерцијалне операције - мора испунити услове који су прописани у члану 6. овог правилника;
 - Комерцијалне операције - мора испунити услове из чл. 8, 9. и 16. овог правилника, добити претходно

одобрење од стране ВНДСА и поступати у складу са условима који су наведени у одобрењу;

- Летење у сврху извођења радова из ваздуха дроном за сопствене потребе или накнаду - мора испунити услове из чл. 11, 12. и 16. овог правилника и претходно добити одобрење од ВНДСА за вршење радова из ваздуха у ваздушном простору БиХ.
- Одлуком о висини накнада из надлежности ВНДСА прописана је накнада за летење дроном, као и накнада за процјену документације и издавање оперативног одобрења.
 - Изузето од става (1) овог члана, уколико страни оператор дрона врши летење дроном у ваздушном простору БиХ за потребе домаћих и страних државних институција (полиција, војска, службе трагања и спасавања, сигурносних и обавјештајних агенција и сл.) мора претходно да добије одобрење од надлежне институције (Министарства одбране, Министарства безбједности и других).

Члан 20.

Резервација ваздушног простора

Оператор дрона подноси захтјев за резервацију ваздушног простора Јединици за управљање ваздушним простором (АМС) Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ (ВНАНСА) на прописаном обрасцу који се налази на званичној интернет страници ВНАНСА-е, при чему АМС издаје сагласност и дефинише услове под којим оператор дрона може да користи захтијевани ваздушни простор.

Члан 21.

Надзор

- Оператор дрона је обавезан да се придржава услова који су прописани овим правилником, те да овлашћеном лицу ВНДСА омогући увид у тражену документацију.
- Свако непридржавање услова прописаних овим правилником, те свако кршење забрана прописаних овим правилником, повлачи одговорност прекршиоца и обавезу ВНДСА да поступи у складу са одредбама закона којим се уређује област ваздухопловства, закона којим се уређује функционисање органа управе Босне и Херцеговине, те прописа којим се уређује област надзора у области ваздухопловства у Босни и Херцеговини, и предузимање мјера за непридржавање и кршење забрана.
- Уколико службено лице ВНДСА утврди да је власник и/или оператор дрона угрозио безбједност и на било који други начин прекршио услове прописане овим правилником, може да суспендује, повуче или укине одобрење, потврду и било који други документ који је издат од стране ВНДСА.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

Прелазне и завршне одредбе

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а примјењиваће се по истеку 30 (тридесет) дана од дана ступања на снагу.

Број 1-3-02-2-412-1/20
12. августа 2020. године
Бања Лука

В.д. генералног директора
Чедомир Шушњар, с. р.

Прилог 1 – Некомерцијалне операције дроном

Категорија дрона (тежина дрона)	Оперативни услови	Максимална висина	Старосна доб оператора дрона	Летење изнад људи, групе људи, објеката и др.	Упис у евиденцију	Потврда о познавању прописа	Полиса осигурања	Геофенсинг/ функција просторног обавјештавања (geo-awareness)
A1 (0.249kg<A1<1kg)	Само дању, унутар видног поља	До 20 m AGL*	14 година или под надзором пунољетне особе	Не	Да	Не	Не	Да
A2 (1kg<A2<2kg)	Само дању, унутар видног поља	До 30 m AGL*	16 година или под надзором пунољетне особе која посједује Потврду о познавању прописа	Не	Да	Да	Да	Да
A3 (2kg<A3<5kg)	Само дању, унутар видног поља	До 30 m AGL*	18 година	Не	Да	Да	Да	Да
A4 (5kg<A4<25kg)	Само дању, унутар видног поља	До 30 m AGL*	18 година	Не	Да	Да	Да	Да

AGL* - (above ground level) висина изнад терена

Прилог 2 – Комерцијалне операције дроном

Категорија дрона (тежина дрона)	Оперативни услови		Максимална висина		Старосна доб оператора дрона	Прописно обиљежити мјесто полијетања и слијетања	Упис у евиденцију	Потврда о познавању прописа	Полиса осигурања	Геофенсинг или функција просторног обавјештавања (geo-awareness)
	Дан	Ноћ	Дан	Ноћ						
A1 (0.249kg<A1≤1kg)	Унутар видног поља ¹	Само унутар видног поља ²	До 120 m AGL ³	До 30 m AGL ³	18 година	Да	Да	Да	Да	Да
A2 (1kg<A2≤2kg)	Унутар видног поља ¹	Само унутар видног поља ²	До 120 m AGL ³	До 30 m AGL ³	18 година	Да	Да	Да	Да	Да
A3 (2kg<A3≤5kg)	Унутар видног поља ¹	Само унутар видног поља ²	До 120 m AGL ³	До 30 m AGL ³	18 година	Да	Да	Да	Да	Да
A4 (5kg<A4≤25kg)	Унутар видног поља ¹	Само унутар видног поља ²	До 120 m AGL ³	До 30 m AGL ³	18 година	Да	Да	Да	Да	Да

¹ - Уколико се летење дроном обавља изван видног поља, максимално растојање од оператора дрона не смије бити веће од 1000 m искључиво у неконтролисаном ваздушном простору.

² - Летење у ноћним условима се одвија искључиво унутар видног поља, при чему дрон мора бити опремљен свјетлосном сигнализацијом, која мора бити угаљена.

³ - AGL (above ground level) висина изнад терена

Прилог 3 – Радови из ваздуха дроном

Категорија дрона (тежина дрона)	Оперативни услови		Максимална висина		Старосна доб опера-тора дрона	Прописно обилежити мјесто полијетања и слијетања	Упис у евиденцију	Потврда о познавању прописа	Полиса осигурања	Документу којем су описане процедуре летења, Оперативно одобрење за радове из ваздуха дроном и дневник летења дрона	Геофенсинг или функција просторног обавјештавања (geo-awareness)
	Дан	Ноћ	Дан	Ноћ							
A1 (0.249kg≤A1≤1kg)	Видно поље и изван видног поља	Само унутар видног поља	До 120 m AGL ¹	До 120 m AGL ¹	18 година	Да	Да	Да	Да	Да ²	Да
A2 (1kg<A2≤2kg)	Видно поље и изван видног поља	Само унутар видног поља	До 120 m AGL ¹	До 120 m AGL ¹	18 година	Да	Да	Да	Да	Да ²	Да
A3 (2kg<A3≤5kg)	Видно поље и изван видног поља	Само унутар видног поља	До 120 m AGL ¹	До 120 m AGL ¹	18 година	Да	Да	Да	Да	Да и демонстрација ²	Да
A4 (5kg<A4≤25kg)	Видно поље и изван видног поља	Само унутар видног поља	До 120 m AGL ¹	До 120 m AGL ¹	18 година	Да	Да	Да	Да	Да и демонстрација ²	Да

¹ - AGL (above ground level) висина изнад терена, за висине преко 120 m AGL обавезна сагласност АМС

² - ВНДСА може спровести надзор над оператором дрона прије одобрења Приручника и издавања потврде, као и оперативног одобрења, и том приликом затражити демонстрацију лета дроном.

Прилог 4 – Садржај оперативног приручника, вођење записа и управљање ризицима**1. Оперативни приручник**

Сваки оператор дрона мора да дефинише Оперативни приручник, у којем ће бити описано како и на који начин врши радове из ваздуха дроном. Оперативни приручник садржи сљедеће дијелове:

- Садржај;
- Измјене и листа важећих страница;
- Дужности и одговорности особа које су укључене у активности извођења радова из ваздуха;
- Стандардни оперативни поступци;
- Поступци у случају опасности, отказа и слично;
- Ограничења у извођењу операција;
- Услови за оператора дрона;
- Извјештавање, чување записа и рокови;
- Друге информације које су важне за извођење операција,

Оперативни приручник мора бити у складу са овим правилником, техничком документацијом која је објављена од стране произвођача и другим препорукама. Све особе које су укључене у извођење операција морају бити упознате са обавезама и дужностима.

2. Вођење записа о лету

Запис о лету мора да садржи сљедеће информације:

- Евиденцијску ознаку дрона;
- Датум, вријеме почетка и завршетка, трајање и локација извођења операција;
- Име и презиме оператора дрона;
- Провјера прије лета;
- Додатне напомене о догађајима током извођења операција које могу утицати на безбједност, уколико их је било.

3. Управљање ризицима

Оператор, који је имаоц одобрења за извођење радова из ваздуха дроном, мора успоставити, спроводити и описати поступак препознавања потенцијалних опасности и управљати ризицима. Поступак мора садржавати: препознавање потенцијалне опасности, процјену ризика и мјере за ублажавање (смањење) ризика.

Прилог 5 – Образац – Захтјев за упис у евиденцију дрона

Захтјев за упис дрона у евиденцију				
Име и презиме (физичко лице) Пуни назив фирме (правно лице)				
Адреса власника и Контакт подаци (број телефона, e.mail и др.)				
Произвођач	Произвођачка ознака	Серијски број		Категорија дрона
Категорија операција	Некомерцијалне операције ☐	Комерцијалне операције ☐	Радови из ваздуха дроном ☐	
Додатне информације:				
_____			_____	
Потпис подносиоца захтјева			Датум	

Прилози:

1. Копија личне карте (физичка лица) или ЈИБ (правна лица)
2. Увјерење о пребивалишту/боравишту издато од стране надлежног органа на обрасцу ПБА-4
3. Доказ о власништву (Потврда издата од стране дистрибутера/продавача дрона или потписана и овјерена Изјава (Прилог 6) од стране надлежног органа о власништву дрона)
4. Копија полисе осигурања
5. Доказ о извршеној уплати административне таксе у износу од 5 КМ за захтјев

Прилог 6 – Изјава - доказ о власништву

ИЗЈАВА

Ја, _____, рођен/а _____, у _____
(име и презиме) (датум рођења) (мјесто рођења)

ЈМБГ: _____, са адресом пребивалишта _____
(матични број) (мјесто/град)

под пуном кривичном и материјалном одговорношћу изјављујем:

да је дрон _____, серијски број: _____ у мом
власништву. (тип дрона) (серијски број дрона)

Дана _____ године

Потпис

у _____

(име и презиме)